

עירובין צו

המרוצא תפילין	תנא קמא	רבן גמליאל
הבסיס למחלוקת – הצעה 1	מכניסן זוג זוג	שנים שנים
הצעה 2	שבת זמן תפילין הוא	שבת לאו זמן תפילין הוא
הצעה 3 - דכולי עלמא שבת זמן תפילין	לצאת [לא] בעי כוונה	(לא) בעי כוונה
הצעה 4 - דכולי עלמא לצאת לא בעי כוונה	לעבור משום "בל תוסיף" לא בעי כוונה	לעבור משום "בל תוסיף" בעי כוונה
הצעה 5 - שבת לא זמן תפילין (אם היה זמן תפילין, כולי עלמא לא לעבור בעי כוונה ולא לצאת בעי כוונה)	לעבור שלא בזמנו לא בעי כוונה	לעבור שלא בזמנו בעי כוונה

קושי על הצעה 5: אי הכי, לרבי מאיר זוג אחד נמי לא.
 עוד קושי: ועוד: הישן בשמיני בסוכה ילקה!
 דחיית הצעה 5: אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא.

שאלה: ומאן שמעת ליה שבת זמן תפילין?
 תשובה 1: רבי עקיבא. דתניא:

רבי יוסי הגלילי	רבי עקיבא אומר
"ושמרת את החקק והצאת אמונה מ'מים' ו'מים' - 'מים' - ולא לילות. 'מים' - ולא כל ימים, פרט לשבתות וימים טובים	לא נאמר חוקק זה אלא לענין פסח בלבד

קושי: ואלא הא דתנן: הפסח והמזבח מצות עשה - לימא דלא כרבי עקיבא, דאי רבי עקיבא - כיון דמוקי לה בפסח, לאו נמי איכא, כדרכי אבין אמר רבי אילעאי. דאמר רבי אבין אמר רבי אילעאי: כל מקום שנאמר "השומר" "פן" ו"א" - אינו אלא בלא תעשה!
 תירוץ: אפילו תימא רבי עקיבא, "השומר" דלאו - לאו, "השומר" דעשה - עשה.
 עוד קושי: וסבר רבי עקיבא שבת זמן תפילין הוא! והתניא, רבי עקיבא אומר: יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים, תלמוד לומר: "והיה לך אבות על ידך", מי שצריכין אותם, יצאו אלו - שהן גופן אותם.

תשובה 2: אלא האי תנא הוא דתניא:

רבי נתן	יונתן הקיטוני
הניעור בלילה, רצה - חולץ, רצה - מניח	אין מניחין תפילין בלילה מדלילה לתנא קמא זמן תפילין - שבת נמי זמן תפילין

דחייה: דילמא סבירא ליה לילה זמן תפילין הוא, שבת לאו זמן תפילין הוא. דהא שמעינן ליה לרבי עקיבא דאמר: לילה זמן תפילין הוא, שבת לאו זמן תפילין הוא!
 תשובה 3: אלא האי תנא הוא דתניא: מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין ולא מיחו בה חכמים, ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בה חכמים. מדלא מיחו בה חכמים - אלמא קסברי מצות עשה שלא הזמן גרמא היא.

דחייה: ודילמא סבר לה כרבי יוסי, דאמר: נשים סומכות רשות. דאי לא תימא הכי, אשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בה, מי איכא למאן דאמר רגל לאו מצות עשה שהזמן גרמא הוא? אלא קסבר רשות, הכא נמי רשות.

תשובה 4: אלא האי תנא היא דתניא:

רבי מאיר	רבי יהודה
המרוצא תפילין, מכניסן זוג זוג. אחד האיש ואחד האשה	אחד חדשות ואחד ישנות
אוסר בחדשות, ומתיר בישנות	

עד כאן לא פליגי אלא בחדשות וישנות, אבל באשה לא פליגי. שמע מינה מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא, וכל מצות עשה שאין הזמן גרמא נשים חייבות.

קושי: ודילמא סבר לה כרבי יוסי, דאמר: נשים סומכות רשות?
תירוץ: לא סלקא דעתך דלא רבי מאיר סבר לה כרבי יוסי, ולא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי

לא רבי מאיר סבר לה כרבי יוסי	ולא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי
דתנן: אין מעכבין את התינוקות מלתקוע . הא נשים מעכבין - וסתם מתניתין רבי מאיר.	דתניא (בספרא): " אמר אל בני ישראל ... וסמך ", בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: נשים סומכות רשות וסתם סיפרא מני - רבי יהודה

דין בציצית: אמר רבי אלעזר: המוצא תכלת בשוק, לשונות - פסולות, חוטין - כשרין
קושי: מאי שנא לשונות, דאמר: אדעתא דגלימא צבעינהו? חוטין נמי, נימא: אדעתא דגלימא טוינהו!

תירוץ: בשזורים.

קושי: שזורים נמי, נימא: אדעתא דשיפתא דגלימא עייפינהו!

תירוץ: במופסקין, דכולי האי ודאי לא טרחי אינשי.

קושי: אמר רבא: וכי אדם טורח לעשות קמיע כמין תפילין? דתנן: **במה דברים**

אמורים, בישנות. אבל בחדשות - פטור.

דחיית הקושי: אמר רבי זירא לאהבה בריה: פוק תני להו: **המוצא תכלת**

בשוק, לשונות - פסולין, חוטין מופסקין - כשירין, לפי שאין אדם טורח.

קושי על הדחייה (החזרת הקושי המקומה): אמר רבא: ומשום דתני

לה אהבה בריה דרבי זירא כיפי תלא לה?! והתנן: **במה דברים אמורים**

- בישנות, אבל בחדשות - פטור!

תירוץ: אלא אמר רבא: טרח ולא טרח - תנאי היא.

דתניא:

רבי מאיר	רבי יהודה
המוצא תפילין, מכניסן זוג זוג. אחד האיש ואחד האשה	
אחד חדשות ואחד ישנות	אוסר בחדשות, ומתיר בישנות
לא טרח איניש	טרח איניש

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •